

struinen

waternet

NIEUWS UIT DE AMSTERDAMSE WATERLEIDINGDUINEN | NR. 71 | HERFST 2011

"Zo mooi kon ik niet bouwen"

NICO WEIJERS (57) WERD NA EEN HERSENINFARCT HALFZIJDIG VERLAMD EN BEZOECT MET ZIJN SCOOTMOBIEL BIJNA DAGELIJKS DE AMSTERDAMSE WATERLEIDINGDUINEN.

"Door mijn handicap zijn mijn hobby's veranderd; ik hou nu van muziek, computeren en natuur. 's Ochtends rijdt ik met mijn scootmobiel de duinen in. Dit geeft een heerlijk vrij gevoel en op mijn favoriete plaatsen geniet ik van de uitzichten en ik luister. Ik heb vele mooie reizen gemaakt en vaak prachtige natuur gezien. Maar hier in mijn eigen

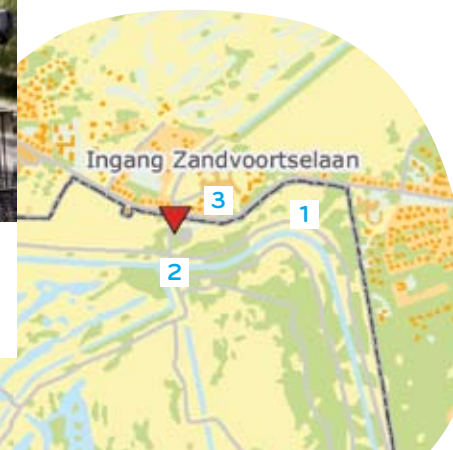
achtertuintje kom ik tot rust. De hele natuur communiceert, elk onderdeel op zijn eigen manier. De geluiden neem ik mee in mijn hoofd en de foto's zet ik 's avonds over op de computer. Ik heb altijd mijn camera bij me.

Na een tochtje in het duin, rij ik naar een van de restaurantjes voor een drankje en voor de gezelligheid. Ik kan niet veel meer zeggen maar met handen, voeten en mijn gezicht praat ik over mijn belevenissen in de duinen. Als projectleider in de bouw heb ik met mijn team vele mooie gebouwen neergezet, maar de laatste jaren denk ik vaak, zo mooi als de natuur in elkaar zit, zo kan geen mens bouwen."

1. STOKMANBERG

"Hier geniet ik vaak van het uitzicht over het Noordoosterkanaal."

2. BRUG INGANG ZANDVOORTSELAAN

"Water en natuur vloeien hier prachtig samen."

3. BOOGKANAAL

"Ligt naast Nieuw Unicum (waar Nico Weijers woont). Rust en ruimte, hier is de ruigte aangepakt door de herder met haar 300 schapen."

Benieuwd welke wandelroutes er zijn in de Amsterdamse Waterleidingduinen? Ga naar www.waternet.nl voor een routebeschrijving en meer informatie.

INHOUD

2 struinen met Nico

4 natuur en water
Historisch wandelpad

7 gespot
De fotografe

8 panorama
Rechte Schusterkanaal

10 kinderpagina
Herfst in het duin

11 mijn water
Mooiste vak van de wereld

12 bewoners van de AWD
Herfstspektakel

14 uitgelicht

16 activiteitenkalender & info

Historisch Waterpad

Officieel ligt de route er nog niet, maar wandelen over een deel van het toekomstige Waterpad kan nu al. Het Waterpad verbindt waterbronnen en waterlopen die sinds 1853 zorgen voor de regionale drinkwatervoorziening. Wandelen over historische landgoederen en door bos en duin met Ed Cousin, hoofd Bron en Natuurbeheer bij Waternet.

Het Huis te Manpad, aan de Manpadslaan in Heemstede, is voor de Amsterdamse drinkwatervoorziening een symbolische locatie. In dit buitenverblijf van de welgestelde Amsterdammer Jacob van Lennep ontstond meer dan 160 jaar geleden een even stoutmoedig al briljant plan. Van Lennep, die met zijn vrouw graag in de nabijgelegen duinen wandelde, ontdekte er kwel- en beekwater dat zo zuiver en lekker was dat hij zich afvroeg of er geen manier was om dit water op een slimme manier naar Amsterdam

te transporteren. Tot die tijd voerde Amsterdam met schuitjes drinkwater aan uit de Gooi- en Vechtstreek. Wie dat water niet kon betalen dronk uit de gracht, wat de nodige ziektes veroorzaakte. “Engeland had halverwege de negentiende eeuw technieken ontwikkeld om drinkwater over grote afstand door leidingen te pompen,” vertelt Ed Cousin, hoofd Bron en Natuurbeheer bij Waternet. “Waarom zou Amsterdam niet de eerste stad in Nederland zijn die op dezelfde manier verbonden kon worden met de duinen, vroeg van Lennep zich af.”

We staan voor het Huis te Manpad, een fraai landhuis met parkbos en klassieke landgoedtuin, en een van de willekeurige startlocaties voor het toekomstige Waterpad. “Daar,” wijst Cousin naar de villa, “vonden de eerste strategische besprekingen plaats die in 1851 leidden tot de oprichting van de Duin-Watermaatschappij, bij Koninklijk Besluit vastgelegd door Koning Willem III. Daarna ging het snel met de komst van de eerste Nederlandse waterleiding.”

Nieuwe wandelroute in de maak

ZOET EN ZOUT

Water. Het is het centrale thema van het Waterpad dat Waternet wil realiseren tussen Amsterdam en Zandvoort. Het pad vormt straks een unieke verbinding tussen historische landgoederen, waterbronnen, waterwinkanalen, waterpompen, zuiveringsinstallaties en (ondergrondse) waterlopen die een hoofdrol spelen in de drinkwatervoorziening van Amsterdam en omgeving. Op de tekentafel start de route willekeurig in Amsterdam, Hoofddorp of op de landgoederen van Heemstede en Vogelenzang. Langs die

geografische lijn worden Amsterdam en omgeving al 160 jaar van drinkwater voorzien. Maar het Waterpad gaat niet alleen over zoet water. Ook zout water is een thema. “Stadsbewoners trekken al sinds menseneugenis voor ontspanning en plezier naar de kust. Zandvoort ligt aan zee. Het is niet voor niets dat de route daar eindigt,” zegt Cousin.

LEYBEEK

Zandvoort ligt nog ver. We lopen over de Manpadslaan richting de Leidsevaart. Die vormde samen met de Haarlemse Trekvaart in de negentiende eeuw een van de eerste stipte openbaar vervoersverbindingen van Europa. Via dit smalle kanaal zochten notabelen en regenten en ieder ander die de reis kon betalen de rust en open ruimte van de duinen op. Aan de Leidsevaart ligt ook het eerste pompstation dat drinkwater naar Amsterdam pompte. We steken het water over via een voetgangersbrug,

gaan de Leidschevaartweg over, passeren het spoor en komen aan op landgoed Leyduin, dat al sinds 1700 wordt bewoond. Hier ligt de Leybeek waaruit ooit het eerste drinkwater is gewonnen. Tegenwoordig wint Waternet het water rechtstreeks in de Waterleidingduinen via een ingenieus systeem van waterwinkkanalen, die worden aangevuld met water uit de Nederrijn. Het zuivere kwelwater dat op Leyduin aan de oppervlakte komt, vervult nog altijd een belangrijke functie. We passeren een orchideeënveldje dat juist vanwege het schone duinwater uitzonderlijk bloemrijk is. Boven het veldje zwermen tientallen parelmoervlinders. “Landschap Noord-Holland, dat de landgoederen Leyduin, Woestduin en Vinkenduin beheert, heeft samen met het waterschap een plan en geld klaar liggen om dit kwelwater te benutten voor het ontwikkelen van nog meer bloemrijke veldjes,” zegt Cousin.

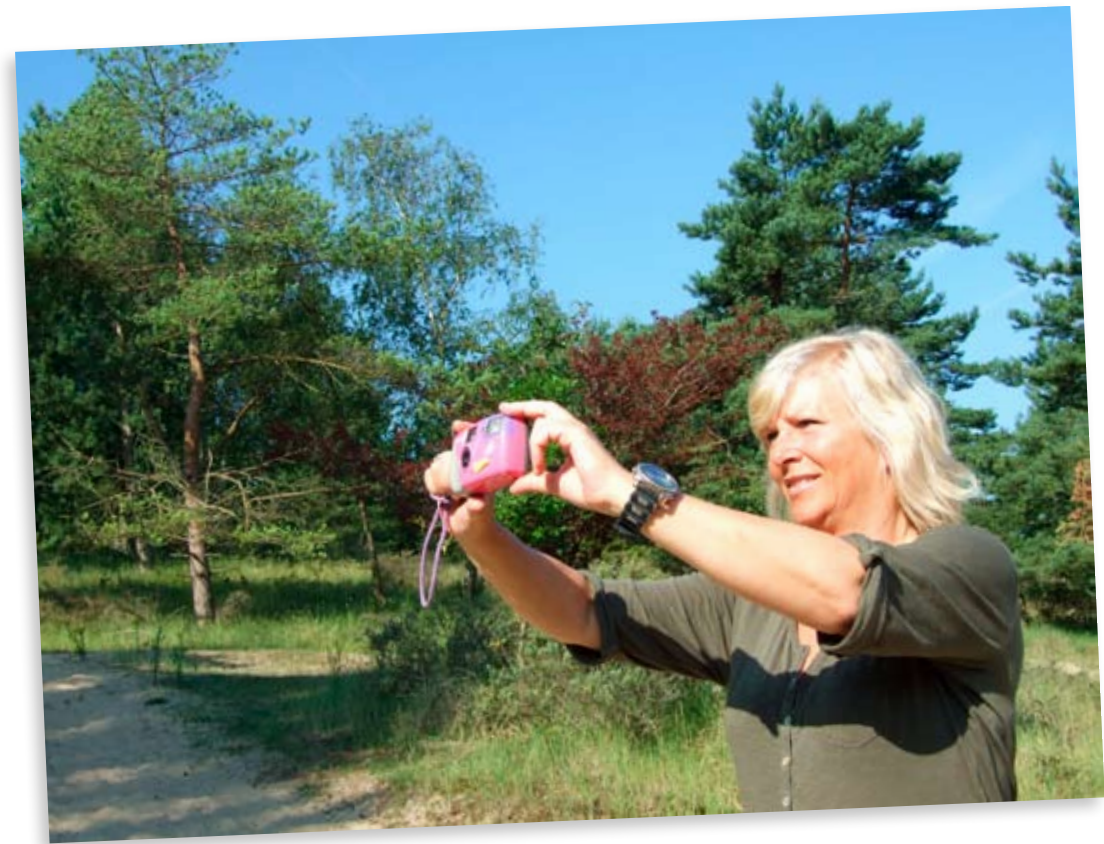
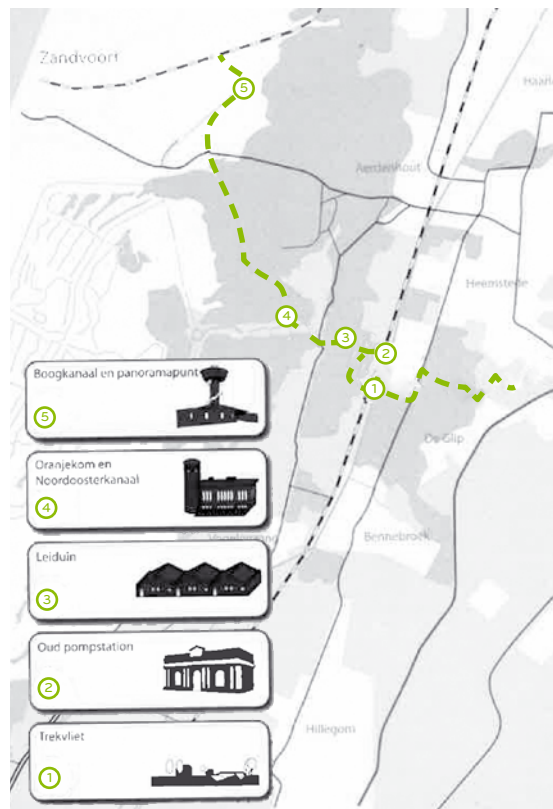
ZILVEREN SCHEPJE

We passeren op Leyduin het Juffershuis en het stijlvol gerestaureerde Koetshuis en lopen richting de Vogelenzangseweg. Rechts van ons ligt, geheel aan het oog onttrokken, de huidige zuiveringsinstallatie van Waternet, een groot complex dat om veiligheidsredenen niet voor publiek toegankelijk is. Het oude pompstation en huidige bezoekerscentrum en de achterliggende Waterleidingduinen zijn dat wel. Het bezoekerscentrum ligt aan de Oranjekom. Hier zette de elfjarige Kroonprins Willem van Oranje op 11 november 1851 een zilveren schepje in de grond, voor het graven van een zes meter diep gat waar duinwater omhoog kwam. Onder hoge druk werd het door een 23 kilometer lange pijplijn naar Amsterdam gepompt. Daar kwam het op 12 december 1853 uit de fontein bij de Amsterdamse Willemspoort. Het duinwater kostte een cent per emmer. Op de tekentafel gaat het Waterpad straks verder langs het Noordoostkanaal richting Natuurbrug Zandpoort, die over de Zandvoortselaan wordt aangelegd. Op dit ecoduct komen een dikke zandlaag, duintjes, bomen en struiken, zodat dieren veilig kunnen oversteken tussen Nationaal Park-Zuid-Kennemerland en de Waterleidingduinen. Aan de zijkant van de brug komt een doorgaande route voor fietsers en wandelaars. De Natuurbrug creëert een doorgaande fietsverbinding langs de kust. Wandelaars lopen ongehinderd over het Waterpad richting Zandvoort of verder.

TOEKOMSTVISIE

Aan de oever van het Noordoostkanaal zegt Cousin: “Zo’n doorgaande route voor wandelaars en fietsers is een lang gekoesterde wens van recreanten, de provincie en omliggende gemeenten. Daarom helpt Waternet de Natuurbrug realiseren. We praten mee

in een bestuurlijk overlegorgaan, dragen financieel bij en onze terreinmedewerkers houden de natuur op de brug straks in topconditie. Natuurbrug Zandpoort en het Waterpad passen in onze toekomstvisie om De Waterleidingduinen voor de regio nog beter toegankelijk te maken. Straks ligt dit prachtige natuurgebied niet langer als eiland geïsoleerd in de omgeving, maar sluit het rechtstreeks aan op fraaie landgoederen in het oosten, op strand en zee in het westen en op Nationaal Park Zuid-Kennemerland in het noorden. Dat is bij elkaar bijna honderd vierkante kilometer aaneengesloten topnatuur vlakbij Amsterdam, Haarlem en Hoofddorp.”

De fotografe

naam: Karin Kamstra (50)

maandag 1 aug.
9:30 uur

Wat doe je in de Amsterdamse Waterleidingduinen?

“Ik maak wandelingen vanaf ingang Zandvoortse-laan. Omdat er veel paden zijn, is elke wandeling anders. Ik loop het liefst alleen, dan zie ik en hoor ik veel meer van de natuur. Mijn man zegt dat ik haksogen heb omdat ik altijd zoveel zie en vind. Dit jaar vond ik mijn eerste hertengeweï en vier spitsergeweitjes (een spitsers is een éénjarig damhert).”

rugklachten. Na een paar uur wandelen voel ik me weer fit.”

Kom je vaak in de duinen?

“Ik loop al vele jaren in het duin. Elke dag loop ik zo vroeg mogelijk mijn rondje, dan is het nog stil en fris. Het wandelen is langzamerhand een verslaving geworden. Ik vind het heel vervelend als ik een dag moet overslaan. Het is gezond en enorm ontspannend. Ik loop altijd flink door en let goed op mijn houding. Daarom heb ik geen last meer van

Wat vind je zo bijzonder aan dit gebied?

“Mijn rondje is elke dag anders: door het weer, de jaargetijden en de enorme variatie. Ik loop door een dennenbos, struin door adelaarsvarens of wandel langs een kanaal met watervogels. Dat is niet zonder gevaar. Ik werd laatst achterna gezeten door zeker tien volwassen Canadese ganzen. Ze hadden jonge pullen en pikten in mijn benen. Ik heb altijd mijn kleine fototoestel mee om de familie mee te laten genieten van mijn avonturen in het duin.”

1. KANALEN

Het Rechte Schusterkanaal komt via het Barnaartkanaal en het Noordoosterkanaal uit in de Oranjekom.

25 meter
breed is het kanaal

2. NAAM

Het Rechter Schusterkanaal is genoemd naar Leo Schuster, die in 1852 benoemd werd tot commissaris van de duinmaatschappij.

2 km
lengte kanaal

3. VOGELTJES

In het kanaal voelen vele watervogels zich thuis zoals kuifeenden, meerkoeten en de wilde eend. In de winter krijgen zij gezelschap van de wilde zwaan, zaagbekken en brilduikers.

1880

Start met het graven van het kanaal

1882

Klaar is het kanaal

4. ONDERHOUD

Het gehele jaar (behalve in het broedseizoen) wordt het kanaal onderhouden, we maaien het riet en maken de bodem regelmatig schoon.

het kanaal is 6 meter diep

herfst in het duin

VOUW JE EIGEN SPRINGENDE KIKKER

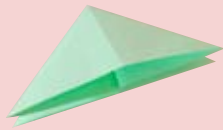
neem een vierkant velletje papier

vouw het velletje twee keer doormidden

en ook diagonaal

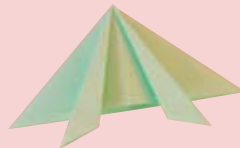
pak de buitenkanten van het rechte kruis bij elkaar, zo krijg je twee driehoeken

vouw de onderste punten naar binnen

en voor de helft weer terug

ook de linker

draai het om

vouw de uiterste rechterpunt naar binnen

en ook de linker

en nu de puntjes naar buiten

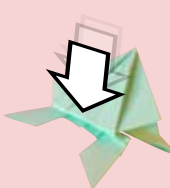
om de kikker te laten springen vouw je de achterpootjes een stukje om...

..en een klein stukje verder weer terug

en klaar is 'ie!

om 'm te laten springen duw je hier met je vinger

OP ZOEK NAAR EEN LEKKER SLAAPLEKJE

In de herfst gaan kikkers, padden en hagedissen op zoek naar een lekker slaapplekje om te overwinteren. Want ze eten insecten, en die zijn er nauwelijks in de winter. Daarom willen ze in de winter zo weinig mogelijk energie gebruiken.

De meeste kikkers leven vooral op het land. In de winter verstoppen ze zich in de modderlaag van een sloot of meertje. Ze gaan er in de herfst moddervet in, en komen er in de lente broedmager weer uit. In de tussentijd leven ze van hun vetreserves.

Padden overwinteren het liefst onder stenen of in een holletje. Bij huizen zoeken ze een warm plekje in een schuur of kruipruimte. Hagedissen graven zelf een holletje in het duin.

WELKE AMFIBIEËN LEVEN HIER?

Bruine, groene en boomkikkers, gewone- en rugstreeppad (heeft een gele streep op zijn rug) en kleine watersalamanders.

weetje

Wist je dat amfibieën zowel door hun longen als hun huid ademen? Hun hartslag kan tijdens de winterslaap dalen tot vier hartslagen per minuut! Jouw hart slaat als je slaapt zestig tot negentig keer per minuut, wat een verschil...

'Mooiste vak van de wereld!'

Waternet zuivert drinkwater in de Amsterdamse Waterleidingduinen, voert afvalwater af, houdt het oppervlaktewater schoon en onderhoudt dijken, sluizen en gemalen. In 'Mijn water' vertellen klanten van Waternet over hun favoriete water.

Wie?

Ron de Boer (43) kwam in 1992 in contact met een brandweerman die boeiend over zijn vak vertelde. "Die man zei: 'wat is er nu mooier dan mensen redden en een held zijn?' Ik solliciteerde pas in 2005 toen het Amsterdamse brandweerkorps nieuwe mensen zocht. Eenvoudig was de opleiding niet. Er waren duizend aanvragen en ik moest als 38-jarige concurreren met jongens van 23. Ik was een van de twaalf die werden aangenomen. Ik zat ooit bij het Korps Commandotroepen en ben daarna altijd blijven sporten, dat zal ongetwijfeld geholpen hebben."

Wat(er)?

"Een brandweerauto heeft 1500 liter leidingwater aan boord. Afhankelijk van de gewenste waterdruk, kunnen we daarmee vier tot vijftien minuten blussen. Vier minuten is kort. Daarom zorgen we ervoor dat

er razendsnel een verbinding is met een brandkraan. De tweede spuitauto die ter plaatse is, blust niet met kraanwater. Om de druk op de waterleiding te houden, gebruikt die bluswater uit een gracht, sloot of meer. Bij een vloeistofbrand van bijvoorbeeld olie gebruiken we blusschuim. De brandweer experimenteert ook met nieuwe waterbesparende technieken zoals blusbommen en de coldcutter. Dat is een nieuw apparaat dat een klein gaatje boort. Door dat gaatje spuiten we onder zeer hoge druk een heel fijne nevel die de hitte en het vuur snel verminderen."

Waar?

Voor de kazerne in Osdorp, een van de twaalf brandweerkazernes in Amsterdam. "Normaal draai ik diensten in de Kazerne IJsbrand op het Noord-Amsterdamse NDSM-terrein. Vandaag werd ik na een afmelding opgeroepen voor Osdorp. Ik draai 24 uur non-stop. We oefenen, sporten, ontspannen, koken en slapen op de kazerne. Vanochtend hebben we samen een rondje om de Sloterplas gejogd. Een brandweerauto reed stapvoets achter ons aan, zodat we direct kunnen instappen en wegrijden als er ergens brand is. Mooiste vak van de wereld toch!"

Herfstspektakel

De herfst is een roerig seizoen voor het duin: het is de tijd van bronstige damherten en trekkende vogels. Wat je in de herfstachtige duinen kunt verwachten, vertelt Peter Jongeneelen, een van de buitenmannen van Waternet.

BRONSTIGE DAMHERTEN

"Damherten zijn in de herfst de grote echte eyecatcher. In oktober is het bronsttijd. Dan hebben damherten door een hormonale verandering een sterke paringsdrang. Mannetjes hebben last van verhoogd testosteron en dat uit zich in een strijd om vruchtbare vrouwtjes. Ze gedragen zich agressief, gaan de strijd met elkaar aan en lopen rond met een opgezette nek. Mannetjes zetten ook geursporen uit door zich in hun bronstkuil in urine te wentelen. Met lokroepen trekken ze de aandacht van wijfjes. Dit 'burlen' is in het duin van grote afstand te horen. Het zou kunnen dat de bronst door het warme voorjaar dit jaar iets eerder start. Als je in het duin burlende damherten hoort, is het zover. Ze zijn op veel plekken te zien."

BOOMMARTERS

"Ik heb het geluk dat ik in de Waterleidingduinen al twee keer van dichtbij een boommartar heb gezien. Ze flitsten van zo dichtbij voorbij dat ik hun witgele borstvlak goed kon waarnemen. Boommarters zijn schuwe dieren, die zich zelden laten zien. Ze kunnen wel 90 centimeter groot worden en zijn in bomen zo behendig dat ze met gemak een eekhoorn verschalken. Ik heb deze prachtige beesten gezien vlakbij Dam 4; daar is een donker stukje bos waar ze zich graag ophouden."

PADDENSTOELEN

"Minder spectaculair dan damherten en boommarters, maar zeker niet minder fascinerend zijn de vele paddenstoelen in het duin. In het najaar zijn er in onze bossen veel soorten te zien. Vooral bij berkenbosjes waar het vaak wat natter is. Mijn favoriete exemplaren zijn de vliegenschwam en de grote parasolzwam."

PITSTOP

"In het najaar wacht de Waterleidingduinen weer een vogel-invasie uit Scandinavië en Rusland. Tijdens de vogeltrek houden vele tientallen soorten

'Boommarters verschalken met gemak een eekhoorn'

vogels een pitstop in onze kanalen en plassen. Daar komen ze op krachten voordat ze verder trekken. Als het ze hier bevalt en het niet te koud wordt, overwinteren ze bij ons. Vooral onder eenden heeft het gebied een prima reputatie. Ik ben gek op krakeend, brilduiker, pijlstaart en wintertaling. Ze zijn op gepaste afstand allemaal te bewonderen!"

IK LEEF MET DE SEIZOENEN

Peter Jongeneelen werkt sinds 1990 bij Waternet in de 'buitendienst'. "Als dagdienst operator controleer ik dagelijks of er voldoende water richting De Oranjekom stroomt. Daar verzamelen we water uit het duin dat later gezuiverd wordt tot drinkwater."

De waterwinkkanalen voeren ongezuiverd water aan. Zo'n 7.000 kuub per uur en circa 170.000 kuub per dag is nodig om de productie op peil te houden. Dat water komt niet vanzelf naar

De Oranjekom. Afhankelijk van de waterbehoefte, draai ik met een collega in het duin stuwen en regelputten open of dicht.

Sinds 1990 ben ik het grootste deel van mijn werkdag buiten. Iedere dag. Ik zou niet anders willen. Ik leef met de seizoenen en houd van de wisseling van jaargetijden. Er is hier ieder seizoen weer zoveel te zien. Ik kom nog altijd beesten tegen die ik niet eerder heb gezien. Daarom heb ik altijd een verrekijker en een natuurgidsje bij me. De Waterleidingduinen is een van de mooiste natuurgebieden van Nederland. Ze gaan nooit vervelen."

boommarter

damherten

parasolzwam

gele korstzwam

wintertaling

Ton Smit ontdekte de jongste herder van Nederland, Stan van Saase uit De Zilk, in het duin

Stuur ook uw favoriete foto naar struinen@waternet.nl.

Werkzaamheden

Na een droog voorjaar verloopt de zomer met veel regenval ofschoon de temperatuur ook 's nachts dik boven de 10 graden blijft. Als gevolg van de regen ontstaat er nu een overvloed aan groene planten. Vooral grassen laten zien hoe goed ze gedijen in warme vochtige omstandigheden.

Maaierwerkzaamheden

De maaierwerkzaamheden op de ecologische maaivlakken beginnen weer in de nazomer. Hierbij pakken we eerst de droge delen aan, vervolgens de vochtige delen en de poelen. Bij de waterwinkanaalen en het schouwpad is het maaien al gestart. De activiteiten hier lopen tot in de nazomer.

Prunusbestrijding

Waternet heeft twee schaapskuddes in het duin lopen. Herder Brenda van Laar loopt met onze eigen kudde Drentse heidschapen de komende tijd in de Westhoek en bij de Duinpanweg. U kunt op 15 oktober een exclusief dagje met haar op stap, zie pagina 15. Herder Daphne van Zomeren zorgt voor onze

Natuurwerkdag is dit jaar 5 november

ingehuurde kudde Schoonebeker schapen. Zij stak onlangs de Zandvoorstelaan over om een handje te helpen bij de Golf & Countryclub. De schapen houden het gras kort en eten de woekerende prunus. Ook onze vrijwilligers gaan in het najaar de prunus te lijf. Daarnaast zetten we ook een kraan in voor het grovere werk.

Parkeerterreinen

De parkeerterreinen krijgen een nieuwe inrichting en een nieuwe topklaag. We hopen deze werkzaamheden zo vlot mogelijk af te ronden.

Burlen damherten

Damherten kijken in de duinen is altijd bijzonder. In de herfst komt er een extra dimensie bij: de bronsttijd. Dan laten de mannetjes weer duidelijk van zich horen. U kunt zelf een kijkje gaan nemen, maar blijft u dan wel op afstand, om de bronst niet te verstoren. Of u kunt mee met de boswachter met een excursie. Deze excursies hebben niet het karakter van een foto-safari. U kunt zich maximaal met twee personen aanmelden vanaf 28 september. Ook zijn er aparte excursies voor kinderen.

Dag op stap met de herder

Ga zaterdag 15 oktober mee met onze herder Brenda van Laar en leer de duinen op een nieuwe manier kennen. Na een lekkere ochtend buiten struinen met hond Sem en de schapen volgt een lunch in de Doofpot in de Zilk. Paul van der Stap vertelt bevrologen over de historie van het duin. Ook maakt u leuke tocht met paard en wagen. Een unieke dag voor €35,-!

Bomenroute voor kinderen!

NU!

Voor kinderen is een bomenwandeling uitgestippeld. De route voert langs verschillende soorten bomen en staat vol met boeiende opdrachten en weetjes. Lopenderwijs worden kinderen (onder begeleiding van ouders) echte bomenexperten. Vanaf oktober is de wandeling verkrijgbaar in het bezoekerscentrum, samen met het bomenboekje en een rugzakje met alle benodigde attributen. Leeftijdsindicatie: acht tot twaalf jaar.

COLOFON

Struinen is een uitgave van Waternet en wordt op verzoek gratis toegezonden. U kunt zich aanmelden via struinen@waternet.nl

Redactie: Afdelingen Bron & natuurbeheer en Communicatie, Waternet

Artdirectie en ontwerp: Lava.nl (Céline Lamée)

Tekst: Michel Verschoor

Aan deze Struinen werkten mee: Miranda Kok, Gerard Scholten, Peter Olijhoek, Bertine Berkheij, Peter Jongeneelen, Ed Cousin

Fotografie: Alwin Slomp, Joop Hilster, Gerard Scholten, Ruud Meijer

Tips voor de redactie: struinen@waternet.nl
Redactie Struinen
Vogelenzangseweg 21
2114 BA Vogelenzang

16 activiteitenkalender & info Amsterdamse Waterleidingduinen

DATUM	ACTIVITEIT	TIJD	VERTREKPUNT	KOSTEN
ZO 2 OKT	Wandeling met natuurgidsen	13.00 uur	BC De Oranjekom	gratis
WO 5 OKT	📞 Wildexcursie voor volwassenen (vanaf 16 jaar) In busje, beperkt fotograferen, geen grote apparatuur, aanmelden vanaf 28 september	06.45 uur	ingang Oase	€ 7,50
WO 12 OKT		18.00 uur		
DO 20 OKT		18.00 uur		
WO 26 OKT		17.30 uur		
DO 27 OKT		17.30 uur		
DO 13 OKT	📞 Wildexcursie voor kinderen (8-12 jaar) In busje, beperkt fotograferen, aanmelden vanaf 28 september	18.00 uur	ingang Oase	€ 5,-
WO 19 OKT		17.30 uur		
VR 7 OKT	📞 Fietsexcursie	13.00 uur	ingang Oase	€ 5,-
ZO 9 OKT	Wandeling voor vroege vogels met natuurgidsen	08.00 uur	ingang De Zilk	gratis
ZA 15 OKT	📞 Dag op stap met de herder	10.00 uur	ingang De Zilk	€ 35,-
ZO 16 OKT	Wandeling met natuurgidsen	13.00 uur	BC De Oranjekom	gratis
WO 19 OKT	📞 Met paard en wagen op zoek naar de herder (tot 8 jaar)	13.30 uur	ingang De Zilk	€ 10,-
ZA 29 OKT	📞 Avondwandeling: Nationale nacht van de nacht (vanaf 16 jr)	19.30 uur	ingang De Zilk	€ 7,50
ZA 5 NOV	📞 Landelijke Natuurwerkdag: zelf werken in het duin	10.00 uur	Boshut Panneland	gratis
ZO 6 NOV	Wandeling met natuurgidsen	13.00 uur	BC De Oranjekom	gratis
ZA 12 NOV	📞 Paddenstoelenexcursie	13.30 uur	BC De Oranjekom	gratis
ZO 13 NOV	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	08.00 uur	ingang Zandvoortselaan	gratis
VR 18 NOV	📞 Met busje langs projecten	13.30 uur	ingang Oase	€ 5,-
ZO 20 NOV	Wandeling met natuurgidsen	13.00 uur	BC De Oranjekom	gratis
ZO 4 DEC	Wandeling met natuurgidsen	13.00 uur	BC De Oranjekom	gratis
ZA 10 DEC	📞 Snertwandeling: wandeling die uitloopt op soep	10.00 uur	BC De Oranjekom	€ 7,50
ZO 11 DEC	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	08.45 uur	ingang Panneland	gratis
ZO 18 DEC	Wandeling met natuurgidsen	13.00 uur	BC De Oranjekom	gratis
WO 28 DEC	📞 Bunkers, botten en bibberen (8-12 jaar)	15.00 uur	ingang Zandvoortselaan	€ 5,-

BC Bezoekerscentrum
Dit unieke natuurgebied ligt aan de kust, ten zuiden van Zandvoort.

Bezoekerscentrum De Oranjekom
1e Leyweg 6 (ingang Oase)
2114 BH Vogelenzang
Tel: 020 – 608 75 95
Open: di t/m zo 10.00 – 17.00 uur
En op alle feestdagen

Aanmelden excursies
Vanaf een maand van te voren bij het bezoekerscentrum. Graag tijdig afmelden als u niet mee kunt.
Voor de fietsexcursies is een goede conditie vereist. Excursies duren ongeveer twee uur. Meer informatie vindt u op www.waternet.nl.

Over Waternet
Waternet houdt zich als eerste organisatie in Nederland bezig met de hele cyclus van water: het schoonmaken en aanvoeren van drinkwater, afvoeren van afvalwater en het onderhouden van dijken en waterkeringen.